

Správa o priebehu a výsledkoch piateho kola monitorovania implementácie Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike

Úvod

Monitorovací cyklus posudzovania implementácie Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín (ďalej len „rámcový dohovor“ alebo „dohovor“) v hodnotenom štáte pozostáva z predloženia pravidelnej implementačnej správy o prijatých opatreniach na splnenie záväzkov stanovených v rámcovom dohovore, z monitorovacej návštevy Poradného výboru pre rámcový dohovor (ďalej „Poradný výbor“), vypracovania Posudku Poradného výboru a zo záverečného schválenia Rezolúcie Výboru ministrov Rady Európy (ďalej aj „rezolúcia“) k hodnotenému štátu.

Rezolúcia, prijatie ktorej je finálnym krokom monitorovacieho procesu, identifikuje oblasti, ktorým by mal hodnotený štát venovať pozornosť a pracovať na ich zlepšovaní. Vo vzťahu k Slovenskej republike bola prijatá 3. novembra 2022 (CM/ResCMN(2022)8).

Účelom tohto materiálu je informovať o priebehu jednotlivých fáz a dosiahnutého výsledku piateho monitorovacieho cyklu v Slovenskej republike a oboznámiť vecne príslušné subjekty o prijatých odporúčaniach.

1. Piata správa o implementácii Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike

Piate kolo monitoringu sa formálne začalo predložením **Piatej správy o implementácii Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike** (ďalej len „implementačná správa“) generálnemu tajomníkovi Rady Európy 31. januára 2019.

V nej Slovenská republika informovala o vývoji v oblasti ochrany národnostných menšín na vnútroštátnej úrovni v období 2013 až 2018 s dôrazom na implementáciu odporúčaní z predchádzajúceho kola monitoringu. Správa reagovala na hlavné odporúčania Výboru ministrov Rady Európy z predchádzajúceho štvrtého kola monitoringu. Týkali sa rómskej národnostnej menšiny, a to ukončenia segregácie rómskych detí vo vzdelávacom systéme a zefektívnenia ochrany Rómov pred diskrimináciou vo všetkých oblastiach života. Výbor ministrov tiež odporučil Slovenskej republike zvyšovať pozornosť právam príslušníkov národnostných menšín ako integrálnej súčasti ľudských práv. Ďalšie odporúčania Výboru ministrov Rady Európy sa zameriavali na zber dát príslušníkov národnostných menšín; inštitucionálne zabezpečenie ľudskoprávnych inštitúcií; kultúrne, vzdelávacie a jazykové práva príslušníkov národnostných menšín; protimenšinovú rétoriku a protirómske postoje.

Implementačnú správu spracovalo Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (ďalej len „MZVEZ SR“) na základe podkladov vecne príslušných orgánov štátnej správy. Prerokovaná bola poradnými orgánmi vlády SR pre oblasť ľudských práv. Implementačnú správu následne na vnútroštátnej úrovni schválila vláda SR uznesením č. 44 z 30. januára 2019.

Správa je dostupná aj na Portáli Otvorenej vlády v časti:
<https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/23531/1>.

2. Monitorovacia návšteva Poradného výboru

Piatu monitorovaciu návštevu Slovenskej republiky uskutočnil Poradný výbor v dňoch **6. – 10. septembra 2021**. Tvorili ju traja členovia Poradného výboru (Aliona Grossu, Mikko Puumalainen, Alexandra Castro) a zástupca Sekretariátu Rady Európy.

Koordinátorom návštevy na vnútroštátnej úrovni bolo MZVEZ SR. Delegáciu prijala štátna tajomníčka MZVEZ SR **Ingrid Brocková**. Poradný výbor sa stretol so všetkými národnostnými menšinami, štátnou správou, mimovládny sektorom a predstaviteľmi samosprávy v **Bratislave, Banskej Bystrici, Prešove, Ostrovanoch, Komárne, Nových Zámkoch a Galante**. Samostatné rokovania absolvovala so vtedajšou splnomocnenkyňou vlády SR pre rómske komunity **Andreou Bučkovou** a splnomocnencom vlády SR pre národnostné menšiny **Lászlóom Bukovszkym**. Stretnutia s neštátnymi subjektmi sa v súlade so zaužívanou praxou v Rade Európy konali bez prítomnosti zástupcov štátnych orgánov.

Rokovania Poradného výboru so zástupcami vecne príslušných rezortov a inštitúcií SR sa zamerali najmä na odškodnenie obetí násilných sterilizácií; progres SR pri realizácii tréningov a vzdelávania orgánov činných v trestnom konaní (a mestskej polície) v oblasti nediskriminácie a v prípadoch rasovo motivovaných činov; stratégia inkluzívneho prístupu k vzdelávaniu a segregácia Rómov v školstve SR; vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnych politík v nadväznosti na preventívne procesy vo vzťahu k národnostným menšinám a analýza výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov SR 2021 (ďalej len „SODB 2021“).

3. Piaty posudok o implementácii Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike - zhrnutie

Výsledky návštevy Poradného výboru boli jedným z podkladov pre vypracovanie **Piateho posudku Poradného výboru o implementácii Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike č. ACFC/OP/V(2022)8** (ďalej „Posudok Poradného výboru“) z 2. februára 2022. Uvedený Posudok tvorí (*príloha č. 1*).

Posudok Poradného výboru predovšetkým nabáda na **prijatie okamžitých opatrení** v oblasti rómskej národnostnej menšiny, a to na bezodkladné ukončenie segregácie rómskych detí na školách, vyšetrenie nútených sterilizácií rómskych žien a prijatie opatrení v oblasti bývania tejto národnostnej menšiny. Okamžité opatrenia sa týkajú aj posilnenia kancelárie verejného ochrancu práv a zlepšenia účinnosti mechanizmu na podporu kultúry národnostných menšín. Poradný výbor súčasne identifikuje **ďalšie odporúčania** a nabáda k riešeniu práv príslušníkov menšín ako k integrálnej súčasť ľudských práv; zvyšovaniu povedomia o antidiskriminačných právnych predpisoch; riešeniu a verejnému odsudzovaniu prípadov trestných činov z nenávisťi a protimenšinovej rétoriky; prehodnoteniu naratívu vo vzťahu k Rómom; zabezpečeniu implementácie právnych predpisov o menšinových jazykoch; vypracovaní programov medzikultúrneho vzdelávania na všetkých školách; rozšírení predškolskej dochádzky rómskych detí; rozšírení ponuky vzdelávania v menšinových jazykoch; zvýšeniu úrovne účinnosti konzultačného mechanizmu so zástupcami národnostných menšín a zabezpečeniu úplného vykonávania zákona o používaní jazykov národnostných menšín. Súčasťou materiálu mimo rámca okamžitých a ďalších opatrení je aj téma konfiškačnej legislatívy z r. 1945, ktorá bola zohľadnená v súvislosti s monitorovacou návštevou Poradného výboru.

V posudku možno identifikovať i **konštatovanie pozitívnych trendov**, najmä v prípade SODB 2021, kladne sa hodnotí možnosť uvedenia dvoch národností v rámci ostatného sčítania; právny a inštitucionálny rámec boja proti diskriminácii sa hodnotí ako úplný a zahŕňajúci ustanovenia

umožňujúce pozitívne opatrenia pre najzraniteľnejšie skupiny. Rovnako Poradný výbor víta zvýšenie financovania menšinovej kultúry a médií za ostatné roky; zverejňovanie informácií v menšinových jazykoch; vytvorenie niekoľko tisíc pracovných miest pre Rómov; zvýšenie počtu rómskych starostov; zavedenie povinnej predškolskej výchovy pre všetky deti od piatich rokov.

➤ **Zhrnutie zistení z Posudku Poradného výboru**

- **Osobný rozsah uplatňovania a sčítanie obyvateľov**

Za pozitívny trend označuje Poradný výbor možnosť prihlásiť sa v SODB 2021 k dvom „národnostiam“ a preklad sčítacieho dotazníka a materiálov použitých v kampani k sčítaniu do jazykov menšín. Pretrvávajú však obavy z interpretácie odpovedí na otázky o „národnosti“ a „etnicite“ v súvislosti s „materinským jazykom“ a z neexistencie vopred definovanej metodiky výkladu.

- **Právny a inštitucionálny rámec boja proti diskriminácii**

Antidiskriminačný legislatívny rámec je podľa Poradného výboru síce komplexný, avšak jeho praktické vykonávanie je stále slabé. Orgány prehliadajú etnický rozmer sociálnych problémov národnostných menšín všeobecne, a Rómov osobitne, a zameriavajú sa len na všeobecné záležitosti spojené s chudobou. Za pozitívny krok označuje Poradný výbor vládny návrh zákona o štátnom občianstve SR, ktorý však nezmenšil obavy príslušníkov maďarskej národnostnej menšiny o jeho finálnom znení. Podľa Poradného výboru chýbajú verejnému ochrancovi práv základné kompetencie, právomoci a podpora na efektívny výkon svojej činnosti. Verejné orgány nevenujú dostatočnú pozornosť odporúčaniam verejného ochrancu práv.

- **Národná stratégia integrácie Rómov a obraz o Rómoch**

Stratégie a akčné plány zamerané na Rómov, ako aj aktualizovaný Atlas rómskych komunít a štúdia používania jazykov rómskymi komunitami hodnotí Poradný výbor pozitívne. Avšak realizácia programov, projektov a aktivít sa vo veľkej miere opiera len o financovanie z prostriedkov EÚ. Je preto potrebné zvýšiť financovanie zo strany štátu na zaistenie ich udržateľnosti a dlhodobého vplyvu. V stratégii pre Rómov do roku 2030 je potrebné silnejšie uplatňovať rodovú rovnosť na riešenie osobitných výziev, ktorým čelia ženy a dievčatá. Poradný výbor tiež odporúča prehodnotiť naratív vo vzťahu k Rómom.

- **Podpora menšinových kultúr a médií**

Financovanie menšinovej kultúry a médií sa v posledných rokoch výrazne zvýšilo, čo je pozitívnym trendom. Fond na podporu kultúry národnostných menšín však nespĺnil všetky očakávania z dôvodu administratívnych nedostatkov a ďalších štrukturálnych problémov. Podľa Poradného výboru by Slovensko malo zvážiť viacročné financovanie najmä pre menšinové médiá a múzeá a zvýšiť transparentnosť a zodpovednosť za čerpanie finančných prostriedkov.

- **Medzikultúrny dialóg, boj proti trestným činom z nenávisťi a nenávisťným prejavom, médiá, presadzovanie práva a ľudské práva**

Právny rámec na boj proti trestným činom z nenávisťi a nenávisťným prejavom je z pohľadu Poradného výboru pomerne komplexný, avšak trestný zákon neobsahuje jasnú definíciu trestného činu z nenávisťi a neuvádza „jazyk“ ako jeden z osobitných motívov diskriminácie. Protimenšinová rétorika a nenávisťné prejavy na internete a na sociálnych sieťach by sa mali

systematickejšie verejne odsudzovať. Údaje o trestných činoch z nenávisti sa zhromažďujú, napriek tomu, mnohé trestné činy z nenávisti sa orgánom nenahlásia a vyšetrovania nie sú dôkladné. Vyšetrovanie obvinení z policajnej brutality hodnotí Poradný výbor vo všeobecnosti ako nedostatočné.

- **Používanie menšinových jazykov v komunikácii so správnymi a súdnymi orgánmi a zobrazenie topografických označení**

Poradný výbor odporúča odstrániť rozpory v aplikačnej praxi medzi zákonom o štátnom jazyku a zákonom o používaní jazykov národnostných menšín. Právne predpisy týkajúce sa vydávania dvojazyčných rodných, sobášnych a úmrtných listov sa musia plne uplatňovať v zákonom určených obciach a ich nevydanie by sa malo sankcionovať. Menšinové jazyky sa nevyvíjajú ako právny jazyk z dôvodu ich obmedzeného používania na súde. Zverejňovanie informácií v menšinových jazykoch na obecných a štátnych webových sídlach je celkovo uspokojivé. Používanie menšinových jazykov by sa malo podporiť znížením limitných hodnôt, ale aj zrušením administratívnych prekážok; zamestnávaním osôb vo verejnej správe, ktoré hovoria menšinovým jazykom; dobrovoľným zavádzaním topografických označení v menšinových jazykoch v oblastiach tradične obývaných národnostnými menšinami a vedením konzultácií medzi orgánmi, zástupcami národnostných menšín a majoritným obyvateľstvom k zobrazovaniu dvojazyčných označení.

- **Účinný prístup k vzdelávaniu, medzikultúrne vzdelávanie a učebnice**

Poradný výbor charakterizuje nadmerné zastúpenie rómskych detí v osobitných triedach a školách pre deti s miernymi duševnými poruchami ako alarmujúce. Zdôrazňuje potrebu inkluzívneho a kvalitného vzdelávania rómskych detí a ukončenie segregácie v školách. Zavedenie povinného predškolského vzdelávania pre všetky deti od piatich rokov a odstránenie tzv. nultých ročníkov označuje za pozitívne kroky.

- **Vzdelávanie v menšinových jazykoch a výučba menšinových jazykov**

Pokračujúce vzdelávanie v menšinových jazykoch, najmä na primárnej a sekundárnej úrovni, by sa podľa Poradného výboru malo systematickejšie ponúkať. Vysokoškolským inštitútom menšinových štúdií a školám a univerzitám s výučbou menšinových jazykov by sa mala venovať vyššia pozornosť a podpora. Pozitívnymi príkladmi sú novovzniknutý Ústav rómskych štúdií Prešovskej univerzity a existencia Univerzity J. Selyeho so sídlom v Komárne s výučbou maďarčiny. Akreditačné pravidlá pre uvedené vzdelávacie inštitúcie by sa mali uplatňovať flexibilne. Potrebné sú aj ďalšie stimuly na zvýšenie počtu učiteľov menšinových jazykov.

- **Účast' na veciach verejných a na spoločensko-hospodárskom živote, prístup k zamestnaniu, zdravotnej starostlivosti a bývaniu**

Vytvorený konzultačný mechanizmus so zástupcami národnostných menšín (*pozn. Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny*) nie je dostatočne efektívny. Výbor je len konzultačným orgánom, ktorý nemá rozhodovacie právomoci a jeho stanoviská nie sú záväzné. Návrhy zákonov, ktoré majú vplyv na národnostné menšiny nie sú vo Výbore konzultované. Zmena Rady vlády pre národnostné menšiny na Výbor prispela k zníženiu miery konzultácie. Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny má nedostatočné právomoci, rozpočet a personálne obsadenie. Konzultačné ľudsko-právne mechanizmy sú nedostatočne koordinované a výmena informácií medzi rôznymi zainteresovanými aktérmi je

slabá. Zastúpenie národnostných menšín v parlamente sa celkovo v posledných rokoch znížilo. Počet Rómov zvolených za starostov však vzrástol, čo je vítaným trendom. V oblasti zamestnanosti Rómov bolo vytvorených niekoľko tisíc pracovných miest a zavedené pozitívne opatrenia, avšak celková situácia je stále neistá. V tzv. „marginalizovaných osadách“ a v podmienkach priestorovej segregácie žije vysoký počet príslušníkov rómskej menšiny. Rómske ženy trpia diskrimináciou v oblasti reprodukčnej a materskej starostlivosti a zatiaľ sa nerealizovali žiadne kroky na odškodnenie žien, ktoré podstúpili nútenú sterilizáciu.

4. Stanovisko Slovenskej republiky k Piatemu posudku o implementácii Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike

Jeho prípravu koordinovalo MZVEZ SR so splnomocnencami vlády pre národnostné menšiny a rómske komunity; rezortami kultúry; školstva, vedy, výskumu a športu; spravodlivosti; vnútra; práce, sociálnych vecí a rodiny; dopravy a výstavby, Štatistickým úradom SR a Slovenskou akadémiou vied.

Stanovisko Slovenskej republiky bolo schválené v čiastočne nesprístupňovanom režime. Materiál bol prerokovaný Radou vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, ktorá k nemu prijala uznesenie č. 278 zo 6. mája 2022. Vláda SR schválila predmetné stanovisko uznesením č. 361 z 26. mája 2022 (*príloha č. 2*). Stanovisko Slovenskej republiky bolo 3. júna 2022 následne postúpené Sekretariátu Rady Európy. Materiál bol spolu s posudkom Poradného výboru zverejnený 15. júna 2022 na stránke Rady Európy v časti: <http://www.coe.int/en/web/minorities/slovak-republic>.

5. Rezolúcia Výboru zástupcov ministrov Rady Európy o implementácii rámcového dohovoru Slovenskou republikou

Posudok Poradného výboru a stanovisko Slovenskej republiky boli základom pre prijatie **Rezolúcie č. CM/ResCMN(2022)8 o implementácii Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín Slovenskou republikou** Výborom zástupcov ministrov Rady Európy 3. novembra 2022. Rezolúcia identifikuje oblasti, v ktorých je potrebné zlepšenie implementácie rámcového dohovoru v Slovenskej republike (*príloha č. 3*).

Vo vzťahu k Slovenskej republike boli doposiaľ ukončené štyri kolá monitoringu implementácie rámcového dohovoru. Ostatná rezolúcia neprináša v porovnaní s predchádzajúcimi rezolúciami zásadne nové elementy. Podobne ako počas predchádzajúceho monitorovacieho kola (r. 2016) aj aktuálne je dôraz najmä na postavenie Rómov a podpory menšinovej kultúry a vzdelávania. Na druhej strane, spomedzi doterajších kôl monitoringu adresoval Výbor zástupcov ministrov Rady Európy Slovenskej republike doposiaľ najvyšší počet odporúčaní (*pozn. v roku 2001: 4; v roku 2006: 8; v roku 2011: 11 a v roku 2016: 14 odporúčaní*).

Preklad rezolúcie:

➤ **Odporúčania na prijatie okamžitých opatrení:**

1. poskytnúť verejnému ochrancovi práv dostatočné ľudské a finančné zdroje umožňujúce tejto inštitúcii efektívne plniť jej funkciu, posilniť nezávislosť verejného ochrancu práv v súlade s medzinárodnými štandardmi, venovať zvýšenú pozornosť rozhodnutiam, správam a otázkam verejného ochrancu práv týkajúcim sa národnostných menšín a prijať včasné následné opatrenia, a rozšíriť mandát tejto inštitúcie poskytnutím aktívnej legítimácie v súdnom konaní a prístupu k utajovaným dokumentom, a poskytnúť prístup verejného ochrancu práv k zrýchlenému konaniu pred ústavným súdom. Malo by sa posilniť oprávnenie verejného ochrancu práv na vyšetrovanie prípadov údajnej policajnej brutality.
2. zvýšiť efektívnosť mechanizmu na podporu kultúry národnostných menšín, prihliadajúc pritom na potreby početne menších národnostných menšín a rozmanitosť vo vnútri samotných národnostných menšín, zjednodušením postupov podávania žiadostí o grant, zabezpečením včasného prideľovania a vyplácania finančných prostriedkov a zvážením viacročného financovania pravidelných menšinových projektov.
3. podporiť inkluzívne a kvalitné vzdelávanie rómskych detí, dôrazne a bez ďalšieho odkladu odstrániť segregáciu v školách a neúmerne vysokú mieru testovania a diagnostikovania špeciálnych potrieb u rómskych detí, aby sa vyhlili ich zaradovaniu do programov nižšieho štandardu a „špeciálnych škôl“.
4. vyšetriť prípady nútenej sterilizácie rómskych žien a bezodkladne odškodniť ženy, ktoré podstúpili nútenú sterilizáciu.
5. implementovať dôsledné a udržateľné opatrenia bytovej politiky pre osoby patriace k rómskej národnostnej menšine v súlade s cieľmi štátnej bytovej politiky a príslušnými vládovými stratégiami zameranými okrem iného na odstránenie priestorovej segregácie rómskych komunít. Orgány by mali vykonávať hodnotenie týchto politík a stratégií z hľadiska ich vplyvu na podmienky bývania Rómov po porade s tými, ktorých sa týkajú.

• **Ďalšie odporúčania¹:**

6. venovať prednostnú pozornosť menšinovým právam ako integrálnej súčasť ľudských práv, a zabezpečiť účinnú, koherentnú a udržateľnú medziinštitucionálnu koordináciu a prístup vo všetkých oblastiach týkajúcich sa práv príslušníkov menšín v úzkej súčinnosti so zástupcami národnostných menšín.
7. zintenzívniť svoju snahu o zvýšenie povedomia o antidiskriminačných právnych predpisoch medzi príslušníkmi národnostných menšín a skupinami najväčšmi vystavenými diskriminačným postojom, a zvýšiť úsilie o ich účinnú ochranu pred diskrimináciou vo všetkých oblastiach života. V tejto súvislosti by orgány mali ďalej zlepšovať systém bezplatnej právnej pomoci pre najzraniteľnejšie osoby.
8. dôrazne riešiť a systematicky, urýchlene a verejne odsudzovať všetky prípady podnecovania k verejnému násiliu a nenávisti, trestné činy z nenávisti a protimenšinovú rétoriku vo verejnom a politickom diskurze, ako aj v médiách, a zabezpečiť prevenciu, účinné a nezávislé vyšetrovanie, potrestanie a nápravu akéhokoľvek pochybenia polície, ako aj prípadov trestných činov z nenávisti voči osobám patriacim k národnostným menšinám. Systematicky by sa mali zhromažďovať údaje o trestných činoch z nenávisti a štatistické informácie o nahlásených

¹ Nižšie uvedené odporúčania sú uvedené v poradí podľa príslušných článkov Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín.

prípadoch a o prípadných vyšetrovaniach podozrení z nadmerného použitia sily voči osobám patriacim k národnostným menšinám.

9. systematicky a dôkladne preskúmať terminológiu používanú na označenie Rómov alebo nimi obývaných miest v politických dokumentoch, legislatíve a verejnom diskurze s cieľom zabezpečiť, aby neprispievala k ďalšej stigmatizácii osôb patriacich k rómskej menšine, a dôsledne a verejne odsudzovať a postihovať úmyselné používanie hanlivej terminológie vo verejnoprávných médiách a v politickom diskurze.

10. prijať všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie praktickej a technickej implementácie právnych predpisov o menšinových jazykoch, najmä pokiaľ ide o vydávanie rodných, sobášnych a úmrtných listov, a zintenzívniť vzdelávacie úsilie na zabezpečenie schopnosti zamestnancov samosprávy používať menšinové jazyky a aktívne povzbudzovať používanie týchto jazykov v rámci možností v úradnom styku s osobami patriacimi k národnostným menšinám.

11. vypracovať programy medzikultúrneho vzdelávania na všetkých školách, prihliadajúce na príslušné kultúrne citlivé otázky, poskytujúce rôzne uhly pohľadu vo výučbe dejepisu a podporujúce kritické myslenie, s cieľom zvýšiť znalosti všetkých žiakov a študentov o prínose národnostných menšín pre spoločnosť a znížiť výskyt negatívnych stereotypov. Učebnice a učebné materiály by sa mali včas aktualizovať a distribuovať, a malo by sa poskytovať učiteľské vzdelávanie s cieľom naplniť potrebu učiteľov. Obsah vzdelávacieho programu pre medzikultúrne vzdelávanie by sa mal tvoriť v spolupráci so zástupcami národnostných menšín.

12. prijať opatrenia na ďalšie rozšírenie predškolskej dochádzky rómskych detí a prípadné predĺženie trvania povinného predškolského vzdelávania, a na ďalšie zníženie ich školských absencií a predčasného ukončenia školskej dochádzky medzi primárnym a sekundárnym vzdelávaním, uskutočniť hĺbkovú štúdiu vnútorných aj vonkajších príčin týchto javov s tesným zapojením detí, rodičov a asistentov učiteľa, ako aj všetkých príslušných orgánov na štátnej a obecnej úrovni s cieľom prispôsobiť vzdelávacie politiky a opatrenia.

13. rozšíriť ponuku vzdelávania v menšinových jazykoch, najmä v rusínskom a ukrajinskom jazyku v oblastiach obývaných týmito menšinami, a zabezpečiť tak miestnu kontinuitu od predškolského po sekundárne vzdelávanie, a v súčinnosti s predstaviteľmi rómskej menšiny posúdiť možnosti zvýšenia záujmu o výučbu rómčiny a následného rozšírenia ponuky jej výučby v bežnom predškolskom, primárnom a sekundárnom vzdelávaní.

14. zvýšiť úroveň účinnosti mechanizmu konzultácií s volenými zástupcami národnostných menšín. Každý proces tvorby právnych predpisov, ktorý by mohol ovplyvniť postavenie a práva národnostných menšín, by mal týmto zástupcom poskytnúť možnosť významne uplatniť ich vplyv s cieľom dosiahnuť účinnú participáciu a spoločnú zodpovednosť za rozhodnutia. V rámci týchto konzultácií by sa mala posilniť koordinácia medzi všetkými národnými inštitúciami, zástupcami národnostných menšín a ďalšími zainteresovanými stranami. Vykonávanie príslušných právnych predpisov by sa malo monitorovať a hodnotiť v úzkej súčinnosti s osobami patriacimi k národnostným menšinám, ktorých sa týkajú.

15. zabezpečiť úplné vykonávanie zákona o používaní jazykov národnostných menšín v praxi, pokiaľ ide o komunikáciu s personálom zdravotníckych zariadení, orgánov presadzovania práva a zariadení sociálnych služieb, ako aj pohotovostných služieb, a zabezpečiť, aby žiadne rozhodnutie o reštrukturalizácii nemocníc nemalo neprimerane negatívne dôsledky na prístup príslušníkov národnostných menšín k právu na zdravotnú starostlivosť.

6. Vyhodnotenie odporúčaní a možnosti implementácie v podmienkach Slovenskej republiky

Po prijatí rezolúcie Výboru ministrov záleží na rozhodnutí každého zmluvného štátu, akým spôsobom bude reagovať na implementáciu jednotlivých odporúčaní. Slovenská republika je štandardne naklonená spolupráci s Poradným výborom. Odporúčania vnímame ako podnetné a efektívne námety na zlepšovanie implementácie dohovoru, ktoré je v podmienkach Slovenskej republiky reálne. Materiál adresuje vecne príslušným ministerstvám úlohu implementovať odporúčania.

Na podporu implementácie sa osvedčil aj seminár, ktorý tradične organizuje Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny po skončení monitorovacieho cyklu. V roku 2023 sa plánuje organizácia v poradí už piateho seminára. Podujatie poskytuje nielen platformu pre dialóg medzi Poradným výborom a zainteresovanými stranami, ale aj príležitosť diskutovať priamo o jednotlivých odporúčaníach a identifikovať najefektívnejšie spôsoby ich praktickej implementácie. Poradný výbor môže taktiež informovať o osvedčených postupoch zo svojej monitorovacej činnosti. V prípade potreby môže Poradný výbor bližšie objasniť svoj Posudok a vnútroštátne orgány môžu podať priebežnú správu o pokroku, ktorý sa už dosiahol pri implementácii odporúčaní. Podujatia taktiež zvyšujú informovanosť o samotnom texte rámcového dohovoru a fungovaní jeho monitorovacieho mechanizmu medzi laickou a odbornou verejnosťou.

Bližšie informácie o seminároch sú k dispozícii na webovom sídle Rady Európy v časti: <https://www.coe.int/en/web/minorities/follow-up-dialogue>